

:तीर्थ यात्रीसाठी महत्वाचे मार्गदर्शन:

तीर्थयात्रेला आपण सहकुटुंब आणि मित्र परिवाराबरोबर निघत असतो. यात्रा सकुशल निर्विघ्न पार पडावी अशी जिनेश्वर चरणी प्रार्थना करीत असतो. यात्रेपूर्वी पूर्ण नियोजन नसल्यास प्रवासात अनेक अडचणी येण्याची शक्यता असते.

प्रवासाची साधने:

स्वतःची गाडी, भाड्याची मोटार किंवा रेल्वेने प्रवास करतो. यात्रा गाडीने प्रवास केल्याने संयोजकाच्या नियोजित वेळेप्रमाणे मुक्काम, स्थळ या बाबतीत ठरलेले असते. तसा प्रवास करण्यास काहीच हरकत नाही.

प्रवासाची तयारी

ज्या विभागात आपण प्रवास करणार असतो. त्या विभागाची भौगोलिक राजकीय आणि प्रवासाचा कालावधी यांचा विचार होणे आवश्यक आहे.

भारतातील कोणत्याही क्षेत्रासाठी उत्तम कालावधी म्हणजे नोव्हेंबर ते मार्च. मार्च नंतर उत्तरेकडील भागात उष्णता वाढते. प्रवासात थकवा लवकर येतो. केवळ अष्टापद- बंदीनाथसाठी माहे जून ते सप्टेंबर काळातच प्रवासासाठी उत्तम. प्रवासाबरोबरच प्रवासाचा कच्चा नकाशा , वाटेतील सौंदर्य स्थळे, धर्मशाळा यांची माहिती करू न घ्यावी. रात्री ९ नंतर प्रवास टाळावा. वाहनामध्ये लहान डायरी ठेवावी दररोजचे अंतर. पेट्रोल किंवा डिझेलखरेदी, वाहन चालकांना अनामत रक्कम दिल्याची नोंद ठेवावी. त्यामुळे वाहन भाड्याचे असल्यास शेवटी हिशोब करतेवेळी अडचण येत नाही. मुंबई कलकत्ता दिल्ली या शहरात जाते वेळी चेक पोस्ट जवळच आपल्या निश्चित स्थळापर्यंत गाईड घ्यावा. वेळ व दंड वाचतो.

रेल्वे प्रवास

रेल्वे प्रवास करणे सोयीस्कर आणि जलद असते. प्रवासात थकवा येत नाही. रेल्वे प्रवासाचे नियम माहीत करू न घेणे अधिक सोयीस्कर असते भारताच्या मोठ्या शहरातून आता संगणकाद्वारे आरक्षणाची सोय झालेली आहे. त्यामुळे भारतातील कोणत्याही गाडीचे तिकीट आरक्षित कालावधी २ महिने अगोदर करता येते.

तिकीट आरक्षण करते वेळी घ्यावयाची काळजी- योग्य त-हेने फॉर्म भरू न प्रवासाचा दिनांक, वेळ, वय लिहावे. केवळ सहा व्यक्तीसाठी १ फॉर्म असतो. ६० वर्षांचे पुढील व्यक्तीसाठी रेल्वे २५ टक्के भाड्यात सुट देते. वयाचा दाखला सोबत असू द्यावा. ५ वर्षांपर्यंत आतील मुलांना तिकीट पडत नाही. तिकीटाची झेरॉक्स काढून ठेवावेत. इतर ठिकाणी नोंद घ्यावी

ब्रेकजर्नी: रेल्वेने दूरचा प्रवास करताना या संधीचा फायदा घेता येतो. पहिले ५०० कि.मी. २ दिवस व नंतरच्या ५०० कि.मी. प्रवासानंतर २ दिवस एकूण २ वेळा ब्रेकजर्नी त्याच तिकीटावर करता येते. परंतु बर्थ मिळत नाही. रेल्वे वेळ पत्रकाचा वापर करावा. गांड्याचे वेळ पत्रक माहीत नसल्यास प्रवासात त्रास होतो. प्रत्येक वर्षी १५ ऑक्टोबरला रेल्वे वेळपत्रक निघते. काही गाड्या दररोज धावतात. काही आठवड्यातून १ वेळा किंवा आठवड्यातून मंगळवार, गुरु वार असे धावतात. तेव्हा कनेक्टींग गाडीसाठी पुढील गाडीचे वेळपत्रक पाहून तिकीट काढावे.

रेल्वेत भोजनाची सोय : लांब पल्ल्याच्या गाड्या साठी रेल्वे प्रशासनाकडून पॅन्ट्रीकार (भोजनालय यान) असते. अल्प दरात भोजन व खाद्य पदार्थ मिळतात. वाटेतील हॉकर्स कडून पदार्थ घेवू नयेत ते अपायकारक असू शकतात.